

*In. g. Hutter Ivan, prof. v p.
Grad L. Lj. Lg. L. Kungola*

Naročnina lista: Celo leto 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inzerati ali oglasila se računajo po dogovoru; pri večkratnem inzeriranju primerec popust. Upravništvo sprejema naročnino, inzerate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštine prosto. Telefon interurban št. 113.

83. številka.

Maribor, dne 21. julija 1922.

Letnik XIV.

Režimski kolo.

Režimske politične figure so se besno razplesale in razigrale v svojem pisanem kolu. Igra je zelo zanimiva, pri tem pa nepretrgana, ker če se posamezni tuintam razdružijo, se na drugem mestu zopet strnejo, sprimejo ter zavrtijo v še urnejšem plesu. Čicvaričev «Beogradski Dnevnik» je v službi Svetozarja Pribičevića dolgo časa napadal radikalca Ljubo Jovanoviča, češ, da je glavni krivec solunskega procesa, danes ga pa pozdravlja z «radujem se in čestitam», ker je Ljuba Jovanović v skupščini napadel dr. Trumbiča. Stari grehi in stari napadi so pozabljeni, Ljuba Jovanović je povzdignil svoj glas za «edinstvo» ter padel tako v objem Krste Čicvariča. Čestitamo in radujemo se! — Čestitati je pa treba še na raznih drugih straneh. Radikalni in šovinistični «Balkan», ki se je toliko klal in prekal z «Demokracijo», napada danes radikalce, ki so nasprotovali kandidaturi dr. Radoja Jovanoviča, glavnega urednika «Demokratije», za državnega svetnika, češ, saj je sam Velizar Janković, ki je bil še minister, spoznal njegovo vrednost in njegove sposobnosti ter mu poveril upravo državne statistike. Čudno je to društvo, ki se sedaj kaže javnosti s svojimi medsebojnimi simpatijami: Čicvarič, Pribičević, Ljuba in Radoje Jovanović, Velizar Janković, «Balkan» itd. To pisano kolo ne more pripraviti kake dobre stvari.

Kolo zunanje politike vrti Pašič in srečno so priplesali drugi pred obtožbo Lige narodov. Prvič, v albanski zadevi, je bil kolovodja Pašič sam, tokrat je pa Ninčić. Prvič je Pašič obljubil zmago pred mednarodnim forumom, sedaj jo obljublja pa Ninčić. Mož mnogo govori, samo da ne kaže stvari tako, kakor pridejo — pred Zvezo. Bolgari ne mislijo pripovedovati, da ni komitov, da ni nasilja, temveč oni trde, da se te komitske čete ustvarjajo iz neznosnih razmer na območju sosednih držav. O tem ne bo treba veliko povpraševati, saj že beograjski listi dovolj črno slikajo te razmere. Evo, v «Balkanu» o pisarju v Prilepu — Milanu Popoviču, ki «od šole nema ništa» in ki je še pred letom sedel v ječi radi nenravnosti in posiljstva, o pisarju Mihajloviču, ki je bil narednik v vojski, a «o školi nema ništa», o pukovniku, ki je v Gradskem že vsakega prebivalca prepekel itd., v «Politiki» o popu ob bolgarski meji, ki pravi seljakom: «Bodite kar hočete, če tudi Bolgari, samo da našo stranko podpirate, itd. pisani vrtnice režimskega kola in sramotne strankarske igre, ki celemu svetu razkriva, kaj lahko vse zraste in nastane na takih tleh in v takih razmerah.

Tuji listi se bavijo z macedonskim vprašanjem, danes prinašajo izjave bolgarskih zastopnikov, jutri pa popravke srbskih politikov. Tako čitamo v «Neues Wiener Tagblatt» izjavo uglednega srbskega politika o «svobodnem ustavnem življenju in delu v Macedoniji, o veliki prednosti in svobodi po direktnih in tajnih volitvah, o zadovoljstvu in napredku prebivalstva itd. — Kaj je na teh izjavah od ene in druge strani? — Pribijemo samo značilno okolnost, da se z bolgarskimi strinjajo ves bolgarski tisk in da srbske najbolj pobija samo režimsko časopisje, ki polni svoje kolone z gorostasnostmi prej označene vrste.

Velika in pestra je režimska igra in v prilog celotne slike naj služi še fotografija dveh plesalcev, kakor jo je Profičev list «Radikal» v pretečenem tednu razstavil: «Radikal» od 15. t. m.:

Po govoru g. Diše Popadiča, zemljoradniškega disidenta, je radi osebne obvestitve povzel besedo gospod Čeda Stanković, član zemljoradniškega poslanskega kluba, da pojasni, zakaj da misli, da bi se ne smel gospod Popadič v narodni skupščini sploh pojaviti. Gospod Stanković je izjavil: da je g. Popadič dvojici zemljoradniških poslancev g. Borisu Stavljaninu, ki dal že ostvako za mandat in Jeremiji Jeremiču, ki je še poslanec rekel pred glasovanjem o ustavi, da naj ne bosta neumna in naj glasujeta za ustavo, ker se nudi prilika, da se zasluži — petdeset do stotisoč dinarjev. Gospod Popadič je to sicer tajil, toda gospod Jeremija Jeremič, ki se je nahajal v skupščini, je potrdil Stankovičevo izjavo: da je njega in g. Stavljanina v resnici g. Popadič nagovarjal v navedenem smislu.

Ni treba zgubljeti mnogo besedi za to, na čigar račun se je podkupljevalo. Gotovo je, da bi kak Diša Popadič iz svojega žepa in iz ljubezni do ustave niti ne bil voljan niti zmožen ponujati in dajati deset in stotisočakov dinarjev. To je mogla biti in povsem sodeč, je tudi bila edino sedanja Pašičeva vlada. Zato smo zabeležili to strašno stvar in zahtevamo obenem preiskavo, da se sodnijsko dokaže, kdo in koliko je kriv na tej stvari.

«Radikal» od 14. t. m.:

Mi se niti malo ne čudimo, da se to dogaja! Gospod dr. Žerjav je član demokratske stranke, a gospodje demokraci imajo čudne pojme o morali. Tako je gospod Svetozar Pribičević še vedno aktiven minister, a imunitetni odbor, kateremu predseduje demokrat, nikakor ne more skleniti, da se gospoda Stojana Protiča izroči sodišču, da se tako že enkrat izkaže, kakšne zveze je imel gospod Svetozar Pribičević z — Hercigonjo. Demokratski gospodi se torej niti malo ne čudi-

mo! Čudimo se le, da to trpe radikali in to toliko bolj, ker gospodje demokraci obešajo radikalom na vrat afere, kjer so in kjer niso. — A g. dr. Žerjav sledeče: izgleda, da ga je treba poriniti naravnost v zapor in še le potem ga bo lahko človek odbil od vsake vloge v javnem življenju.

Kolo se vrti, lepe plesalce ima. Nekatere bi lahko iz režimskega plesa izločila že davno sodnija, zadnjega, ki je priplesal iz Slovenije, — pa še le zapor.

Policijska diktatura v Macedoniji.

Vsakdo, kdor globlje gleda na stvar, mora sprevi-deti, da se Macedonija giblje v drugačnem ozračju, kakor pa Srbija. To macedonsko ozračje nosi na sebi surov policijski pečat. Policija je steber življenja, početnik vsakega gibanja, seveda v negativnem smislu. Kulturno, prosvetno in društveno delovanje je popolnoma prenehalo. Ničesar se ne more razvijati in uspevati, ker ni svobode. Policija je vir in utok življenja; ona je suverena. Prisvojila si je celo pravico, da daje važne izjave v imenu naroda. Edini zastopnik oblasti, edina poosebljenost države — to je policija. Vse diha z njenim dihom, križa se z njenim križom; vse se topi in izginja — v policiji. Svojo surovo roko je položila tudi na občinsko samoupravo. Občinska samouprava itak obstoja samo na papirju, stvarno je pa ni. Prosvetne in kulturne ustanove so pod policijskim nadzorstvom.

Policija ima svoj pravilnik, črpljen iz zakona, ki se enostransko, tesnogradno in strankarsko uporablja. Kdor ne prisega na policijski pravilnik, ta je izdajalec, ta je proti oblasti in dosledno temu proti državi. To daje policiji polno pravico, da mnoge poštene Macedonce krsti z imeni iz svojega koledarja: izdajnik, protidržavni element itd. Napram raznim gibanjem, ki jih izživlja njeno postopanje ali pa socijalna beda, policija — brezobzirno nastopa z bojnimi sredstvi, kar še bolj zapleta položaj.

Mnogi uradniki se niso pobrigali, da pretrgajo s tradicijo turških uradnikov. V prejetem podkupnine so postali še bolj brezobzirni od turških uradnikov. Od Turkar so podedovali tudi geslo: pravica je tam, kjer je denar. To geslo jim je sveto v službi in izven službe. Policijci so se prilagodili navadama, ki so obeleževale Turke. Vendar so bili Turki bolj mlačni, dotim so naši policijci v tem oziru aktivnejši. Turki so prejeli podkupnino po svojem osebnem prepričanju, naši policijci pa na podlagi zakona. Dočim je bil prej en beg za cel okraj, ima sedaj vsaka občina vsaj enega bega v oseh občinskega tajnika ali občinskega predstojnika, ker občine, ki imajo sicer svojo samoupravo, stvarjajo enotno celoto s policijo. To je samo eden od vzrokov neznosnega stanja.

Sodišče — edina nada — poskuša tuintam, da se iztrga iz policijskega okvira. Toda vedno zopet pogreje ono, kar se je skuhalo na policijskem ognjišču. Če pa sodišče poskuša, da se dvigne iz blata, mu to ne dopuščajo strankarske strasti. Redki so, toda tem svetlejši primeri, ki drže visoko zastavo pravice.

Zivlji s prosvetnimi in družabnimi cilji so — brez vpliva; potisnjeni so v ozadje. Vse obzema neka splošna apatija. Delovanje teh vzvišenih življenj bi zadelo neizogibno ob delovanje policije, ki posveča vso skrb «urejevanju stanja». Učitelji, v kolikor niso zavzeti v strankarskem boju, nimajo moči, da dvignejo glas pravice in poštenja. Delovanje idealnih učiteljev se giblje med štirimi zidovi učilnice. V obeh policijskih je vsak inteligent, že zato, ker je inteligent, protidržavni element. To pa zato, ker se izdajajo naredbe od pristojnih oblasti, od vlade, ki so proti prosveti, a za korupcijo in za mrak. Postavljajo se inteligenti, da izobrazujejo, postopa pa se z njimi kot z neizobraženci. Za vse stvari naj se nikdo ne briga, povsod in za vse je policija — ta fenomen — edino merodajna za rešitev.

Vsi poskusi, da se ljudstvu pojasni zakoni, ki ob enem pomenjajo svobodo, so propali — pred policijo. Vsa skrb, da se namučeni Macedonci ogreje na ognjišču svobode in ljubezni srbijanskega naroda, je ostala brez uspeha, dasi so vsi pogoji za napredek v tej pokrajini. Toda te pogoje ovira — policija. Macedonci je mar ljiv, dovzet in bister ter ima polno še drugih lepih lastnosti za dobrega in poštenega državljana. Macedonci se ne zanima tolikanj za ozki in ceneni patriotizem, kolikor za prosvetno in kulturno delo.

Na ta dejstva se sploh ni oziralo, temveč se je hotelo brez poznavanja razmer čez noč ustvariti nacionalnega Macedonca. Na ta način je prišlo do upravnih metod, ki so v očitnem nasprotju s stvarnim življenjem. Macedonci je nešteto dokazal, da ne ljubi nasilje, temveč svobodo. «Selo.»

Politični položaj.

Proračunski dodatki ministrstev. Na seji finančnega odbora v sredo, se je razpravljalo o amendentih proračunov raznih ministrstev, v prvi vrsti notranjega ministrstva. Minister zahteva povečanje kredita za 51 milijonov dinarjev, finančni minister je pa izjavil, da

lahko dopusti povečanje samo za 9 milijonov. Demokratski poslanec Sečarov je predlagal, naj se določi pavšalna svota za rezervni kredit, iz katerega bi se vsem ministrstvom lahko izplačale svote za nujne potrebe. — Poslanec dr. Dulibič (Jugoslav. klub) je nastopil proti predlogu o rezervnem kreditu, ker obstoji bojazen, da bi se denar trošil za druge namene, kakor pa za one, za katere se denar zahteva. Pristal pa je na oni del predloga, ki pravi, da se kredit, predviden v amendentih za materialne izdatke, vstavi v proračun, kredit za osebne izdatke pa se naj vstavi pavšalno v poseben fond, s katerim razpolaga finančni minister. To je predlagal radi tega, ker se je izračunalo, da se za osebne izdatke predvideva v proračunu 1800 milijonov dinarjev. Z ozirom na to, da je ta svota popolnoma zadostovala potrebam, se ustanovi ta rezervni fond, katerega svota se bo določila pozneje, ko pridejo v razpravo vsi amementi. Končno se je pri notranjem ministrstvu uvrstilo v proračun zvišanje 13,898.000 dinarjev, namesto 59 milijonov dinarjev, pri ministrstvu za šume in rude 150 tisoč dinarjev, pri ministrstvu za trgovino in industrijo 2 milijona dinarjev, pri ministrstvu za kmetijstvo pa 7 milijonov dinarjev namesto 8 in pol milijona dinarjev. Posebej se je uvrstila še posebna svota 250.000 din. za gospodarske šole na Hrvaškem. — Poslanec Pušenjak je kritikoval poslovanje vlade, ker se posamezni organi vlade in posamezni člani sekcije ne strinjajo niti v lastnih predlogih, ki jih postavljajo.

Važna seja ministrskega sveta. Na seji ministrskega sveta dne 18. t. m. so se posvetovali naši ministri o spremembah za novi proračun, katere so zahtevali vsi. Nadalje je razpravljala ministrski svet o ponudbi Balkanske banke iz Zagreba, ki bi rada odkupila 5000 komadov konj, katere bomo dobili na račun vojne odškodnine iz Nemčije. Banka ponuja za te nemške konje 30 milijonov mark. Vlada je ponudbo banke odklonila, ker na ta predlog gotovo ne bi pristala ter ga ne bi potrdila reparacijska komisija. Konečno so razpravljali ministri o osnovanju avstrijske emisijske banke na Dunaju s kapitalom 100 milijonov švicarskih frankov. Ta osnovni kapital bi dale velesile, a zahtevajo zanj garancije. Pet držav: Čehoslovaška, Poljska, Rumunija, Jugoslavija in Italija so povečane po razpadu Avstrije ter posedajo po mirovni pogodbi hipotekarno pravo na gozdove ter solne rudnike v Avstriji. Velesile bi rade vzele te avstrijske gozdove in solne rudnike kot garancijo za zgoraj omenjeno posojilo in zahtevajo od nas in ostalih držav, da pridejo njihove hipoteke na drugo mesto. Naša vlada je zahtevala glede osiguranja posojilodajalcev podrobnosti pogojev, ker na že predložene zahteve ne more pristati.

Demokratska stranka v stopah. Predsednik demokratske stranke Ljuba Davidovič še ni odgovoril svojemu klubu, da hoče umakniti predsedniško ostavko. Demisija Davidoviča je zadelo demokrate v zelo mučnih ter za stranko kritičnih trenutkih, ko grozi stranki razcep in razdvoj na vseh koncih in krajih. Kot posredovalec med demokratskim klubom ter Davidovičem je nastopil zbornični predsednik Ribar, ki je pogovoril Davidoviča v toliko, da je ta sam sklical zbor demokratov, na katerem bi se naj rešilo na nek način vprašanje Davidovičeve demisije. Morda da bo Davidovič stranki na ljubo umaknil ostavko, da reši demokrate pred razkolom. Zajedno z vprašanjem Davidovičeve demisije bo zbor razpravljal tudi o kandidatu za notranjega ministra, ker sta dva: Zika Rafajlovič in Pribičević. Na dnevnem redu pa je tudi umazano perilo ministra dr. Žerjava. Na zboru se bodo demokraci odločili: ali naj ostane Žerjav še nadalje minister, ker ni osebno kompromitiran, ali pa, da se umakne in se brani kot svobodni človek pred žurnalističnimi napadi. Žerjavova afera z Jadransko banko vendar le ni tako malenkostna zadeva, kot jo je hotelo naslikati «Jutro.» Davidovič ni Kukovec, da bi poljuboval in objemal zamorca dr. Žerjava.

Tekma med demokraci in samostojenci. «Obzor» poroča iz Beograda: demokratski poslanci iz Slovenije se niso prav nič zavzeli za slovenske železnice, ampak so to storili samostojenci in so s tem korakom zelo veliko škodovali demokratski stranki. Da bi bil nekako izbrisan ta demokratski neuspeh glede slovenskih železnic, je prevzel dr. Žerjav nalogo, da pregovori samostojence, da ostanejo v vladi. Vprašanje slovenskih železnic bo ugodno rešeno baš radi Žerjavove intervencije. Žerjav še namreč nekaj pomeni samo v najožjem krogu svojih slovenskih mladincev, drugod pa nikjer več!

Po svetu.

Podražitev kruha na Dunaju. Vsled dviga dolarske vrednosti se je na Dunaju podražil kruh od 1530 na 1700 a. K za 1 kg. Ena zemlja stane 100 K. Delavstvo je priredilo velikanske demonstracije proti podražitvi.

Strankarsko gibanje v Čehoslovaški je z nastopom parlamentarnih počitnic postalo zelo živahno. Dne 3. avgusta se vrši velik zbor slovaške ljudske stranke v Zelinu. Po slovesni službi božji pod milim nebom bo poročal voditelj Hlinka o politični situaciji. Mesec dni

pozneje se prične kongres čehoslovaške agrarne stranke v Pragi, na katerega so vabljeni tudi zastopniki iz drugih držav. Kongres ne bo razpravljala samo o gospodarskem, temveč tudi o notranjem in zunanjem političnem položaju.

Boji za oblast na Poljskem. Notranje politične razmere na Poljskem so nevzdržljive. Sestava parlamenta niti približno ne odgovarja narodni volji, ker je večji del zastopnikov enostavno imenovan iz plemstva in veleposestnikov. Vojska, to so oficirji, se oklepajo svojega maršala Pilsudskega, ki tvori zopet svojo posebno vojaško skupino. Zemljoradniki pod vodstvom Witosa in socialisti, ki se močno razvijajo in radikalizirajo, pravijo, da bo posledica te zmede in plemiške diktature — upor in revolucija. Zmeda je dosegla svoj višek v tem, da ima poljska republika naenkrat kar dva ministrska predsednika: prejšnjega, ki noče odstopiti in pa znanega šovinističnega agitatorja Korfantija, ki je s pomočjo skrajne plemiške reakcije zasedel nekaj sob v valdni palači kot novi predsednik vlade. Okrog Pilsudskega se zbirajo zmernejši meščanski krogi, naravno pa je, da mora priti ogromna večina delovnih slojev do besede in to ne bo šlo mirnim putem, ogorčenje je preveliko, gospodarske razmere neznošne.

Notranjepolitična kriza grozi tudi v Italiji. Ker so fašisti v Cremoni zažgali hiše ne samo več socialističnim poslancem, nego tudi znanemu kršč. soc. levčarju Miglioliju, ni izključeno, da bi socialisti (122 poslancev) in popolari (106 poslancev) šli združeno v opozicijo proti kabinetu Facte, tem bolj, ker je minister za zunanje zadeve Schanzer v Londonu doživel popoln fiasko glede zunanje-političnih načrtov Italije.

Današnji ruski režim stoji še najtrdnje med vsemi drugimi v Evropi, je dejal ruski zastopnik Litvinov v Haagu. Mož je dobro povedal, v vseh državah se hude notranjepolitične krize, ruski režim pa stoji, če mu tudi vse in od vseh strani nasprotuje. Kako bi izgledala kaka druga vlada, če bi od zunaj doživela to, kar je doživela Rusija? — Ruska cerkev se reorganizira, prej je bila nekaka carska institucija, carsko orodje, danes pa stopajo novi ljudje na plan. Kulturno življenje izvanredno in živahno napreduje, ustanavljajo se društva za proučevanje velikih mislecev itd. Režim se je idejno utrdil med narodom, glavno je pa to, da narod tako črta prejšnji režim, da noče nobene spremembe, boječe se, da bi znal voditi v nekdanjo nezasišno reakcijo.

Mirovne manifestacije delavstva. V Parizu so se vršile velikanske delavske manifestacije za mir, katerih so se udeležili tudi angleški in belgijski zastopniki. — Francoski socialistični poslanec Sembat je povdarjal, da leži odločitev v Nemčiji. Odvisno pa je od drugih narodov, ali bo imela Nemčija mir ali ne. Angleški zastopnik Wheed je izjavljal, da zahteva angleško delavstvo revizijo versailske mirovne pogodbe. Belgijski delavski voditelj Vandervelde je izjavljal: Pred šestimi meseci smo izjavili, da je neobhodno potrebno mednarodno posojilo Nemčiji in znižanje njenih dolgov. Naši nasprotniki so takrat govorili, da smo prismojeni, danes pa že stojimo na istem stališču, kakor mi. Velike delavske manifestacije za mir se pripravljajo ob obletnici izbruha svetovne vojne v Londonu.

Beleške.

Obletnica Draškovičeve smrti. Danes, dne 21. t. m. je prva obletnica smrti notranjega ministra Draškoviča. Vsem je še v živem spominu nastop Vesničevega kabineta proti komunistom z zloglasno «Obznanom». Na Draškoviča je pala težka vloga, da izvede vladino namero, vredno svojega mojstra Pribičevića. Izvršil jo je v dobri veri in na podlagi, kakor se je pozneje pokazalo, podtaknjenih mu neresničnih dokazov. Ko je sprevidel svojo zmotno, se je umaknil Pribičeviću in odšel na odmor v Delnice. Tu ga je zadela kroglja iz samokresa od človeka iz družbe znanega Hercigonje, ki je imel tesne zveze z ministrom Pribičevićem. Stojan Protič je v svojem listu objavil pismo Hercigonje, naslovljeno na ministra Sv. Pribičevića, ki je začasno nasledil notranje ministrstvo in uvedel metode nasilja in terorizma. To pismo je Stojan Protič vsestransko in obširno komentiral ter odkrito vrgel Pribičeviću v obraz težko obdolžitve z zvezo z morilci pok. Draškoviča. Vsak pošten človek, ki se zaveda svoje nedolžnosti, bi vspricho tega težkega očitka takoj odložil vse javne funkcije in se stavil na razpolago — sodišču. Tega Pribičević ni storil, pač pa se je obdal s papirnatiimi «zaupnicami», kakršnih se v umazani zadevi z Jadransko banko poslužuje tudi dr. Žerjav, vreden plagijator Pribičevićevih del. Ko je bil Pribičević pritisnjen ob zid, je po dolgem času vložil tožbo proti Stojanu Protiču. Sodišče je zaklevalo od parlamenta izročitev obtoženca, toda imunitetni odbor se ni mogel sestati, ker se seje nočejo udeležiti Pribičevićevi prijatelji. Tako visi ob obletnici Draškovičeve smrti vsa ta zadeva še nepojasnjena v — zraku. Spominske službe bože se udeležiti vlada, zastopstvo parlamenta, policajdemokratski klub in predsedstvo te stranke. Govori se, da bo Svetozar Pribičević položil venec na grob svojega tovariša, ki je tako tragično končal. Verjetno. V cinizmu je Pribičevićeva «dinastija» nedosežna.

Vreden Pašičev naslednik. V beograjskih političnih krogih se govori, da bo Ljuba Jovanović — Pašičev naslednik. «Republika» prinaša radi tega naslednjo sliko tega izrednega moža: «G. Jovanović ima tri lastnosti g. Pašiča: Prijemljiv je kakor redko kdo; kjerkoli pride do državnih ali občinskih kas, jih očisti bolj nego ogenj. Potem ima kakor Pašič napako, da svoje mäsprotnike na zvit način pokaže kot izdajalce narodne misli. Nazadnje je lokav kakor Pašič ter niti misli tisto,

kar govori, niti govori, kar misli. Je pa še nekaj, v čemer Pašiča še nadkriljuje: rad zamišlja in prireja krvave afere. Kakor hitro je govor o njegovem dohodu na vlado, že imimo nove ponarejene procese in obglavljenja. Za oblast in položaj bi bil ta človek v stanu preliti kri najboljšega prijatelja. Ako pride on na vlado, potem bo to pomenilo smrt za vse državne fondе in nevihto za vse poštene opozicijonance. Človeku bo še žal za Pašičem, ako bo to njegov naslednik.» — Ljuba Jovanović se je proslavil s solunskim procesom. Beograjski listi, ki se oklepajo policajdemokracije, so ga doslej radi tega in raznih drugih stvari hudo napadali, v zadnjem času so se pa z njim popolnoma pobotali in pomirili. Zadnje «državnotvorno» delo Ljube Jovanoviča je bil njegov mračnijaški govor v skupščini in napad na dr. Trumbića. S tem govorom je mož zopet zlezal med prve «državotvorce, popolnoma je pobil sum «šurovanja» — pajdašenja s Protičem in separatisti, zato ga je pa «B. Dnevnik» radostno pozdravil ter mu čestital; Jovanović je torej v najozjem kolu Pribičević — Cicvaričeve vrste in lepe stvari se nam še obetajo v — centralistični Jugoslaviji.

Zopet eden. «Slobodna Tribuna» poroča, da je na kolodvoru v Šibeniku nastavljen za blagajnika neki Lavrič, ki je prista radikalne stranke. Ta možakar je pred leti ubil nekega človeka ter bil zato obsojen na 4 leta težke ječe, katero je presedel v Koprju. Tega ubijalca si je šibeniška nacionalna omladina izbrala za svojega predsednika in tako je prišel, kamor spada — na čelo dalmatinskih jugofašistov. S tem slučajem pa primerja «Slobodna Tribuna» zadevo carinskega uradnika Ljubibratiča v Korčuli. Mož, ki ima že 24 let drž. službe, je nenadoma premeščen v Ljubljano, ker ima jetično dete, ki ne bi zdržalo severnega podnebnja, prosi finančno ministrstvo, naj ga pusti na dosedanem mestu. Mesto odgovora dobi čez nekaj časa nesrečni oče odlok, da je odpuščen iz službe in sicer brez pokojnine. — Ubijalec v službo, stari uradnik, oče bolanih in nepreskrbljenih otrok pa na cesto. Kje je pravica in — morala?

«Prima» skupščina. Na seji dne 18. t. m. je poslanec g. dr. Hohnjec takole označil naš okrnjen parlament: «Narodna skupščina je baš sedaj nudila sliko — «prima»-skupščine. V tem oziru smo se zopet prepričali, da je ta skupščina samo navaden stroj za glasovanje, ki izjavlja: «Prima!» «Prima!» «Prima!» (Sprejme! Sprejme! Sprejme!) Skupščini ni do tega, da bi se vsaka stvar stvarno in realno razpravljala, kakor bi to zahtevala avtoriteta skupščine in kakor to zahteva tudi važnost stvari. Edino opozicija polaga na to veliko važnost, da obrdži diskusijo vsaj deloma na tisti višini, na kateri bi morala stati vsaj takrat, kadar se razpravlja o najvažnejši stvari: o državnem proračunu.»

Cerkvene vesti.

H KONGRESU KATEHETOV V ZAGREBU.

Nad sto strokovnih katehetov se je zbralo v dneh 5. in 6. julija v Zagrebu iz vseh katoliških škofij Jugoslavije. Casovne potrebe, kulturnobojne namere vsega proticerkvenega življa, enotna učna osnova, prireditve šolskih knjig in še marsikaj je dalo povod omenjenemu skupnemu kongresu.

Podrobnejša poročila bodo objavljena v strokovnih listih. Tu navajamo samo resolucije k posameznim referatom. Sprejete so bile vse soglasno, četrti pa z veliko večino glasov.

Resolucije:

1. Katoliški roditeji imajo naravno pravo in dolžnost, da odklanjajo vzgojo brez vere in brez Boga ter da zahtevajo šolo, v kateri bodo njih otroci vzgojeni in poučeni v katoliški veri.
2. Zahtevamo, naj ministrstvo prosvete poskrbi, da ne bodo niti uradne niti neuradne osebnosti ali združenja znašale politike ali političnih borb med šolsko mladino.
3. Zahtevamo, da se zakoni in odredbe, ki se tičejo verske vzgoje šolske mladine, ne izdajajo brez prejšnjega sporazuma s kompetentno duhovno oblastjo.
4. Ker je radi javnih in jasnih protikatoliških tendenc sokolstva celokupni jugoslovanski episkopat z okrožnico ddo. 6. maja 1921 katoličanom zabranil sodelovanje v sokolstvu, zahtevamo, da ne sili ne ministrstvo prosvete in tudi ne druge šolske oblasti, dijakov katoliške veroizpovedi, da bi se morali vezbati pri Sokolu, ali da bi se vzgajali v sokolskem duhu, ki je izrazito protikatoliški. Naj se ne ponovi več slučaj, da bi bil katoliški katehet kaznovan od šolske oblasti samo radi tega, ker je — vprašan od učencev — opozoril, da je celokupni katoliški episkopat naše države zabranil katoličanom sodelovanje pri Sokolu. Sploh pa naj se že neha s sokolizovanjem šole.
5. Opozarjamo ministrstvo prosvete, da delovanje «Saveza jugosl. srednješol. združenja» glasom statuta, ki ga je potrdilo ministrstvo prosvete (št. 19.753, ddo. 18. nov. 1919) v zvezi z rešitvijo ddo. 23. oktobra 1920, št. 15.898 S. 735, ni podrejeno nikakemu nadzorstvu šolskih oblasti; da temeljem razpisa ministrstva prosvete ddo. 19. jan. 1920, O. IV. 374. nadzorstvo nad šolskim naraščanjem ne spada v delokrog ravnatelja ali nastavnikov, marveč sokolstva; da se nad delom Marijinih kongregacij, ki so docela verstvena ustanova katoliške cerkve ter podrejena izključno cerkvenemu nadzorstvu, zahteva vrhovno nadzorstvo šolskih oblasti; da so kongreganisti izpostavljeni preganjanju šolskih oblasti.

Zahtevamo torej, da preneha neupravičeno ravnanje in preganjanje Marijinih kongregacij, katerih člani so navadno najboljši in najvzornejši učenci.

6. Zahtevamo svobodo, osnovati privatne konfesionalne — osnovne, srednje, učiteljske strokovne in visoke šole.

7. Prosimo ministrstvo prosvete, da pošlji v bodoče načrte zakonov in odredb o šolskih vprašanjih, ki se tičejo verske vzgoje ali pouka, na vpogled in pretres tudi «Hrv. kat. katehetskemu društvu» in «Društvu slov. katehetov» v Ljubljani.

a) z ozirom na sedanje, v katehetski književnosti vobče

osvojeno načelo, da se mora versko poučevanje v prvih letih graditi na zgodovinski podlagi, sklene katehetski kongres, da se za kraje, kjer še ni sličnih knjig, sestavijo novi šolski učbeniki, ki naj bodo prirejeni po principu, ki je bil merodajen slovenskim katehetom pri izdajanju «Krščanskega nauka za prvence.»

b) V 4. in 5. letu se uči deca po (od duhovske oblasti odobrenem) katekizmu ter zgodbe sv. pisma. Katekizem se razlaga na temelju biblijske in cerkvene zgodovine.

I. Opirajoč se na statistiko, ki izkazuje, da je v kraljevini SHS ogromna večina (99 odstotkov) konfesionalnih državljanov, a niti 1 odstotek brezkonfesionalnih, ter izvajajoč iz tega naravno neoporečno pravo ogromne večine tudi za konfesionalnost v šoli, zahtevamo v ime narodne in v ime vsestranske ter občne kulture, da bodi veronauk obligaten za vso katoliško mladino v vseh razredih osnovnih, strokovnih, srednjih in njim sorodnih šol.

II. Da prihaja katoliška mladina iz šol docela značajno utrjena ter versko in etičko zrela, je nujno potrebno, da izpolnjuje občne cerkvene zapovedi, kakor n. pr., da se udeležuje sv. maše, da prejema sv. zakramente.

Poskrbljeno je, da bodo resolucije prišle v roke vseh kompetentnih oblastnikov.

Prvi pokrajinski Euharistički kongres za Varaždin in okolico, Medjmurje in sosedno Slovenijo se prične v Varaždinu dne 26. in 27. avgusta. Sodelovati so obljubili: zagrebški nadškof dr. Bauer, pomožni škof dr. Lang, škof dr. Nyaradi, provincijal frančiškanski ter kapucinski in mnogi drugi. Odbor za pripravo tega kongresa je poslal povabilo preč. ordinarijatu lavantinskemu in župnijam, katere bi se v večjem številu mogle udeležiti. Spored bo pravočasno naznanjen.

Novi jugoslovanski nuncij. Naš novi apostolski nuncij msgr. Hermenegild Pellegrinetti je bil rojen l. 1876 v Camaiore v okolici mesta Luca v severni Italiji. V mašnika je bil posvečen leta 1898. Po dveh letih pastirske službe so ga poslali v svrhu višje izobrazbe v Rim, kjer je postal doktor modroslovja, diplomatskih znanosti ter cerkvenega prava. Po dokončanih študijah v Rimu je bil imenovan bogoslovnim profesorjem v Lucci, kjer je predaval najprej cerkveno zgodovino, potem pa svetopisemsko vedo do leta 1917. Kot bogoslovni profesor se je učil raznih jezikov in se je v tem oziru tako izveščal, da govori poleg materinskega in klasičnih jezikov še: nemški, francoski, angleški, češki, hrvaški, slovenski, ruski ter poljski. Iz nemščine je prevedel na italijanščino slovito Schanzovo «apologijo krščanstva.» Za dobo vojne je bil pozvan leta 1917 kot vojni kurat v Firenzo, a pozneje so ga prestavili radi znanja slovenskih jezikov v Rim kot cenzorja za slovensko dopisovanje. Ko je odšel sedanji papež, tedaj prefekt vaticanske knjižnice, msgr. Ratti, kot apostolski vizitator na Poljsko, je vzel seboj Pellegrinettija kot tajnika. Papež Benedikt XV. ga je imenoval kmalu nato auditorjem pri poljski nuncijaturi. Ko se je vrnil msgr. Ratti v Italijo, je ostal Pellegrinetti kot samostojni upravitelj varašavske nuncijature. Ko je pa postal njegov nekdanji predstojnik Ratti papež, je imenoval Pellegrinettija za apostolskega nuncija v Beogradu z naslovom nadškofa v Adenah. Tudi sedanji papež je imel kot varašavski nuncij naslov: adenski nadškof. Nuncij Pellegrinetti je bil posvečen v nadškofa od državnega tajnika in kardinala Gasparija dne 18. junija v prisotnosti jugoslovanskega poslanika Bakotiča. Novi nuncij je prevzel nuncijature posle v Beogradu dne 6. t. m.

Dnevne novice.

Katoliški shod za srednje Slovenske gorice, posebno za lenarško dekanijo, se vrši v nedeljo, dne 23. julija, po sledečem vspredu: Ob 9. uri zborovanje za mladino v Društvenem domu. Ob pol 10. uri skupen odhod na hribeček Sv. Treh Kraljev, na čelu tamburaši, Orli, Orlice. Ob 10. uri pridiga prof. A. Kolariča, nato sv. maša. Ob 11. uri na zeleni livadi pred cerkvijo slavnostno zborovanje. O krščanski šoli govori poslanec Roškar, o kat. tisku in veri v javnem življenju prof. Vesnjak. Živeljo katoliško dejanje! Dr. A. Veble. Čemu mladinske organizacije? Župnik Gomilšek. Verno ljudstvo srednjih Slovenskih goric, to je tvoj dan. Pridi polnoštevilo!

Našli so se. Kakor poroča beograjska «Pravda», se je dr. Susteršič ponujal policajdemokratom, kar se mu pa, baje z ozirom na njegovo preteklost, ni posrečilo. Zato je dr. Susteršič vstopil v srbsko radikalno stranko, katero bo poskušal uveljaviti v Sloveniji. Pot mu pripravljajo s svojim lističem, plačnanem najbrž iz dispozičijskega fonda, isti dr. Lenard, ki je svojčas najbolj rohnel proti Susteršiču. Tej dvojici se vredno družijo še tretji — znani dr. Županič. O tempora, o mores! Srečna stran ka in zemlja, ki jih nosi!

Podpore za oškodovane. Poslanec g. Zebot je že v drugič posredoval pri pristojnih ministrstvih radi podpor vsled nevihte in toče v tujskem okraju. Obljubilo se mu je, da se bo deloma znižal davek in da se bo pomagalo prebivalstvu s prodajo semenja po znižani ceni. Občine naj pošljejo okrajnemu glavarstvu in davčnemu uradu natančen in od cenilne komisije potrjen popis oškodovanih parcel.

Narodni poslanec Pušenjak je stavil upit na ministra financ, v katerem zahteva, da se uradnikom in uslužbencem v Prekmurju spet nakažejo dnevnice, katere so do lanskega leta uživali. V upitu opozarja na težavno službo ob meji, večjo draginjo kot v drugih delih Slovenije, slaba prometna sredstva in ločeno gospodarstvo. Dnevnicе treba dati uradništvu v Prekmurju, ker uživajo uradniki ob južni meji države še vedno 25, 30 in celo 35 odstotne doklade k vsem drugim prejemkom.

Poslanec Pušenjak je stavil na ministra agrarne reforme upit, v katerem zahteva, da da isti predhodno odobrenje kupoprodajnim pogodbam, katere bi se sklepale glede pašnikov z pašniškimi zadrugami, oziroma občinami v okraju Gornjigrad.

Predlog odboru za naknado štete. V letu 1919 so nemške tolpe iz Avstrije napravile mnogo škode v Mežiški dolini ter v okrajih Slovenjgradec, Soštanj in pa Marenberg. Ta škoda je uradno cenjena na 10 milijonov kron in se dobe natančni podatki pri okrajnem glavarstvu v Slovenjgradu in v Prevaljah. Z ozirom na to, da so ob času poškodbe imenovani okraji pripadali k naši državi in da se je vzelo v obzir tudi druge prečanske kraje, stavimo predlog: Ta škoda se naj izplača na podlagi zakona v naknadi šteta ratom pričinenih. Ivan Roškar. Vlad. Pušenjak.

Doktorjem vsega zdravilstva je bil promoviran v Pragi brat našega narodnega poslanca Pušenjaka — g. Stanko Pušenjak. Čestitamo!

Umrla je v Ritoznoju pri Slov. Bistrici vdova po dr. Lijauniku in posestnica Terezija Lijaunik. Blagi gospej zemljica lahka!

Izlet v Brno. 1. Dovoljen je skupni potni list. Le kdor ne gre s skupnim vlakom, si mora oskrbeti osebni potni list. 2. Vojaškim obvezancem (vsem) je 13. julija od vojnega ministrstva dovoljen dopust in potovanje v Brno. Da si bodo mogli izposlovati od svoje komande osebno dovoljenje in dopust, naj vsak, kdor tega ne more od vojnega okroga dobiti (t. j. letniki 1903, 1904, rekruti, oni na vajah in aktivni), takoj piše na JOZ (pripravljalni odbor za Brno) po potrdilo, da je res pripravljen za nastop v Brnu in s tem potrdilom prosi pri vojnem okrogu (neaktivni) ali pri svoji četi (aktivni) za dovoljenje potovanja in dopust. Potuje se v orlovskem kroju ali civilno! Vlak odide iz Ljubljane 9. avgusta ob 4. uri popoldne in se vrne v Ljubljano dne 17. avgusta zjutraj (dopust od 8. do 18. vsteto). Kdor ni do 30. julija vplačal polne svote in se javil s podatki pripravljalnemu odboru, ne more več potovati skupno! 3. Vse legitimacije, znake, potne liste itd. dobite v vlak. Ne pozabite jedilnega orodja! 4. V svrhu sestave skupnega potnega lista naj takoj vsak odsek, ki še morda ni prijavil vseh izletnikov osebno, pošlje seznam oseb (ime, obično, rojstno leto, okraj). Posamezniki (vojaški obvezanci, uradniki itd.) naj si še osebno vse uredijo, plačajo, zaostalo in sledi navodilom pripravljalnega odbora — in potovanje se bo vzlic nebroti težavam, ki so že večinoma premagane, gladko izvršilo! — Pripravljalni odbor.

Sokolska prireditvev — na državne stroške. «Jutro» se je na svoj način obregnilo ob utemeljeno trditve voditelja OZ dr. Basaja, da se sokolske prireditve vrše na državne stroške. V podkrepitve te upravičene izjave dr. Basaja navajamo zaenkrat samo že splošno znano dejstvo, da se za nekaj sokolski zlet pripravljajo celo vojaštvo, ki bo na državne stroške nastopilo s sokolskim imenom in pod sokolsko srajco na telovadišču. Posamezni polki v Sloveniji in morda celo iz drugih delov države bodo dali po 300 čez noč narejenih Sokolov. Moštvo je odbrano, in vojaki, ki bodo nastopili, so oproščeni za čas vaj za nastop, vsake vojaške vežbe. Vojaška vežbališča so sedaj namenjena predvsem urjenju vojakov v prostih vajah, sposobnejši telovadci pa se pripravljajo za vaje na orodju. Tako se na umeten način ustvarjajo Sokoli celo z nasiljem, če se vojak kot Orel brani nastopiti na sokolski prireditvi. Če se mora sokolstvo v odvratni službi nasilnemu režimu posluževati takih sredstev in zatikati za čepice tuje — pavovo perje, za količjak uspešne prireditve ter brezobzirno zapravljati denar ljudstva, denar davkoplačevalcev, — potem je to znak preživelega svobodomiselnega sokolstva.

SDZ za celjsko dekanijo. Pododbor sklicuje sestanek za petek, to je 28. t. m. vseh tamošnjih katoliških dijakov, katerega se mora vsak katoliško misleči dijak iste dekanije udeležiti. Sestanek se vrši ob 8. uri zjutraj v opatiji v Celju. Ker so zelo važne in nujne točke na sporedu, zlasti velike važnosti za naš katoliški pokret, zato je vsakega katoliškega dijaka sveta dolžnost, da pride na ta sestanek.

Iz soštanjskega okraja. Že pred vojno je bil naprav-

ljen črtež za cesto Polzela—Velenje. Nakupila se je vsa potrebna zemlja in se cesta že tudi zakoličila. Od okraja je bil sicer odobren precejšen kredit, ki pa danes seveda ne zadostuje. Kljub temu pa ni potrebno, da cela zadeva spi in čaka boljših časov, katerih od nikoder ne bo. Posebno št. Andraži bi morali izvršitev energično zahtevati, vsaj ravno tako plačujejo okrajne doklade, kakor drugi, nimajo panobenih koristi od okrajnih cest ter so od sveta takorekoč odrezani. Koliko dražje bi se prodal, ako bi bila cesta, gozdni les, ki ga tam tako v obilni meri izvažajo po bolj jarkam kot cestam podobnih kolovozih. V par letih bi se vse izplačalo. Št. Andraž, št. Ilj in drugi kraji, zganite se in zahtevajte izvršitev projekta. Čim dalje čakate, tem slabše bo. Sramota je skoraj za vas, da ste tako dolg spali. Na delo, možje, povejte okrajnemu zastopu, zakaj še pravzaprav životari.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani pozivlja s tem vse dobavitelje in druge upnike (bolnišnice, zdravilišča, lekarnarje, zdravnike itd.), da predložijo do najkasneje 31. t. m. v obliki običajnih računov potom pristojnih poslovalnic vse svoje zahtevke do bivše Okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, ki je v likvidaciji. Računi ne smejo obsegati nobenih postavk (zneskov) nastalih po 30. juniju 1922.

Radikali znajo zaslužiti. V Orehovci v bližini Osjeka je sklenil radikalni bankokratski konzorcij kupno pogodbo z baronico Guttman. Baronica je prodala za 75 milijonov kron orehovačko vlastelinstvo, ki ima samo njiv 15.000 orolov. K vlastelinstvu spadajo tudi ogromni pašniki: Gutmanovič, Zdenci in Krivaja, veliki ribnik v ravnini med Orehovico ter Dravo, gozdovi ter kamenolom. Radikalni konzorcij bo celo ogromno posest razparceliral in pri tem zaslužil bogzna kako težke milijone. Radikalna gospoda se nič ne zmeni za prepoved, da se veleposestva ne smejo prodajati, ker spadajo pod agrarno reformo, a radikalom je vendar uspelo, da so dosegli nakup vlastelinstva proti zakonu in proti interesom naroda ter zakrivali naravnost rop državnega imetja. Treba pibiti, da se nahaja v radikalnem bankokratskem konzorciju Pašičev sin Rade, neki Jovanovič iz Pančeva, radikalni narodni poslanec Grgin in še več drugih, na zunaj odličnih radikalov. Kupno pogodbo je podpisal Grginov brat, ki je advokat v Beogradu.

Čehoslovaški minister za narodno zdravje dr. Bohu slav Vrbenky je dopotoval v Jugoslavijo na študentski odmor.

Skladišče drv zgorelo. Na postaji Grabovac v bližini Karlovca je zgorelo skladišče karlovske lesne industrije. Skladišče se je vnelo, ker je padla iz lokomotive med suhi les iskra. Upepeljene so velike množine železniških pragov in drv za krujavo. Škoda znaša več milijonov kron.

Smrtonosna eksplozija smodnika. V soboto, dne 15. t. m., je eksplodiral smodnik za mine pri zgradbi železniške proge Topčider—Mala Krena. Delavi so dobili v skladišče 13 zavojev smodnika, iz 14. pa se je strosilo na tla nekaj kilogramov. Nekaj od raztrošenega smodnika so delavci pograbil skupaj, ostanke pa je zapalil delavec Marjan Pirc iz Istre, da ne bi smodnika zažgali pozneje otroci. Po tleh raztrošeni ostanke smodnika so se vneli in užgali 14. zavoj, ki je eksplodiral, raznesel istrskega delavca Pirca, a drugega je ta eksplozija težko ranila, da se bori s smrtjo.

Boj proti mrčesom v Beogradu. V Beogradu so se ustanovili posebni oddelki za uničevanje mrčesov po hišah. 800 hišnih posestnikov se je že poslužilo te za tamošnje razmere velepotebne naprave. Sedaj se pripravljajo nov oddelek, ki se bo pečal izključno s pokončevanjem mrčesa v javnih poslopjih, gostilnah in hotelih.

V Selnici ob Dravi se vrši velika ljudska veselica dne 6. avgusta 1922 v gostilni g. Doppler. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Za dobro kuhinjo in pristna vina je preskrbljeno. Vstopnina 3 dinarjev. Čisti dobiček je namenjen vojnim invalidom, vdovam in sirotam. K obilni udeležbi vabi odbor.

Nova učna knjiga. Druga, nekoliko predelana izdaja šolske knjige «Zgodovina katoliške cerkve, za višje razrede srednjih šol, spisal profesor dr. Anton Medved v Mariboru», je ravnokar izšla, potrjena od kn.-šk. lav. ordinariata z dne 12. junija 1922, št. 1892, in od pokrajinske uprave za Slovenijo z dne 15. julija 1922, št. 2704. Dobi se v založbi tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Cena 20 dinarjev.

Iz Ptujja.

Katoliški shod za ptujsko in završko dekanijo se vrši dne 6. avgusta. Zanimanje za shod je zelo živahno in je pričakovati obilne udeležbe. Orli in Orlice v kroju, Mladinske zveze, Marijine družbe in druga društva z zastavami. Okrasite vozove, s katerimi se pripeljete v Ptuj. Vsi na plan, za dostojno manifestacijo katoliške misli. Natančen spored sledi.

P. L. Hazemali obhaja svojo 25letnico ne v Ribnici na Pohorju, ampak v svoji rojstni župniji na Hajdinu pri Ptujju.

Iz Spodnjega Velovlaka. Dne 17. t. m. se je vršila blagoslovitev kapelice, ki sta jo dala popraviti na svojem posestvu Alojz in Marica Brenčič rojena Vršič. Blagoslovil jo je g. župnik minoritske fare. Kljub temu, da je vreme nagajalo, se je slavnost izvršila v lepem redu in bo ostala gotovo vsem udeležencem v dobrem spominu. Naj bi Mati božja izprosila blagoslova obema posestnikoma, kakor tudi vsem vaščanom!

Iz Maribora.

Voglar se lahko udeleži v Macedoniji. Povodom zadnje skupščinske razprave o proračunu ministrstva prosvete je omenil poslanec g. dr. Deželič, da je ustanovil minister Pribičević žensko učiteljsko v Mariboru le samo zato, da zagotovi ravnateljsko mesto pristašu demokratske stranke prof. Voglarju. Ustanovitev tega učiteljskega je bila popolnoma nepotrebna. Ko je poslanec dejal, da je v Sloveniji hiperprodukcija učiteljic, je zaklical minister Pribičević: «Poslali jih bomo v Macedonijo!» — Poslanci Jugoslovskega kluba so na to odgovorili, naj pošlje tja še — profesorja Voglarja.

Mesto dinarskega davka v zadnji nočni uri po gostilnah in kavarnah se namerava pobirati 100stotni pribitek na račun ali «ceho». Predloženi so že tozadnevni predlogi. Istim potom se pripravljajo tudi odprava napitnine, če se krečmarji in kavarnarji obvežejo, da bodo iz določenih pribitkov plačevali svoje uslužbence in seveda, če se bodo vsi svoje obveze tudi držali in če bo prava kontrola, da uslužbenci ne bodo še bolj odiranji in še na slabšem kot sedaj, kó živijo po večini od same napitnine — miloščine. Položaj natakarnjev in natakarnic ter drugih gostilniških uslužbencev je neznosen. Oni ki stalno ali samo od časa do časa kasirajo, sploh ne dobijo nobene plače, po nekod morajo še sami plačati gospodarju, da smejo živeti od napitninske miloščine, velika večina drugih pa dobiva po mili volji gospodarjev tako sramotno nizko «plačo», da jim še za samo stanovanje ne zadostuje, ter hrano, ki pa marsikje tega imena nikakor ne zasluži. Seveda so tudi na podjetniški strani častne izjeme, gotovo pa je, da je potrebno v eksistenčnem vprašanju uslužbencev nekaj enotnega kot minimum ukreniti, določiti ter tudi nadzorovati.

Krizo tujskega prometa povzročajo veliko pomanjkanje prenočišč v našem mestu. Drugi največji hotel je zasedla banka, ostali hoteli in gostilne pa niti približno ne zadostujejo povpraševanju po prenočiščih. Če se kaj rentira v Mariboru, bi bil to gotovo velik in dobro urejen hotel.

Prvi šahovski list v Jugoslaviji začne začetkom prihodnjega meseca izhajati v Mariboru pod imenom «Šah» v treh jezikih: slovenski, srbo-hrvatski in nemški. Izdajal ga bo mariborski šahovski klub v imenu Šahovskega Saveza Jugoslavije.

LISTER.

GLADIATORJI.

(127. nadaljevanje.)

Šli, so čez hodnik in prekoračili neko dvorano. Cezar je pogledal skozi okno in temo in se je umaknil nazaj.

«Globoko je!» je rekel. «Kaj, če si zlomim nogo!» Eska je pripravljaj ogrinjalo, ki ga je vzel seboj, in se je ponudil Viteliju, da mu ga dene pod ramena in krog telesa.

«Ali naj jaz prvi poskusim —?» je dejal Spadon. «Ni globlje kot pet laktov!»

Toda cezar je pomislil na svojega brata Lucija in njegove kohorte pri Terracini. Če se mu posreči, priti v tabor, bo na varnem, še več, mu bo dana možnost, da se obrne proti svojim sovražnikom. Z zmagovito vojsko pride nazaj v Rim, si zopet pribori krono in škrlat in z njim razkošne pojedine v cesarski palači.

«Ostani kjer si!» je zapovedal Spadonu, ki je željno zrl proti oknu. «Jaz pojdem prvi! — Se en požirek falerničana, pa grem!»

In nazaj se je obrnil v obednico — Divji kriki so naznanjali, da so vrata padla in da je palača v rokah zarotnikov.

Zastonj je rotil Eska cezarja, naj se reši —

Vitelij je stopil v obednico, si natočil trebušasto čašo falerničana, jo pol izpraznil v enem samem požirku ter jo z globokim vzdihom utešenega zadovoljstva postavil nazaj na mizo.

Spadon je še enkrat pogledal skozi okno, preden bi

tvegaj svoje kosti, pa iz terase mu je zadonel naproti topot številnih nog in žvenket orožja —

Palača je bila obkoljena, sovražnik je zavzel tudi teraso —

Beg je bil nemogoč —

Zadnji up na rešitev je bil uničen —. Umreti je bilo treba —

Bled in tresoč se na vsem telesu si je strgal Spadon svoj venec z glave in grizel cvetje v obupni brezmoči.

Germani so se še borili po dvoranah in hodnikih, obupno branili vsako sobo, vsako stopnico, vsaka vrata, vsako stopinjo blestečih se marmornatih tal, bolj ko kedaj opolzlili vsled mnoge krvi. V hladnem začudenju so gledali kipi in podobe na silne sunke in udarce in na valovečo zmešnjavo smrtnega borenja. Bliže in bliže je prihajal bojni trušč, mož za možem so padali Germani in se naglo umikali.

Eska je izprevidel, da je vse izgubljeno, resno in temno se je obrnil k svojima tovarišema.

«Ne ostane nam druga», je dejal, «ko umreti, kakor umirajo možje —. Pa če je kje kak kot, kjer bi se mogel cezar skriti», je pridjal s senco prezirljivosti v svojem glasu, «mu še priborim za pet minut življenja — če bo sicer tale svetla igračica tako dolgo vzdržala!»

In strgal je s stene azijsko kopje, lesketajoče se v biserih in zlatu, pogledal še enkrat po tovariših, kot da bi se hotel posloviti od njih, — in planil je skozi vrata.

Spadon, kup trepetajočega mesa in zmečkane praznične obleke, se ni mogel več držati na nogah. Ob steni se je sesedel in si zakril obraz z rokama —

Vitelij pa se je z izrazom poželjive zadovoljnosti obrnil k napol izpraznjeni čaši, jo dvignil k ustom in jo s premissljenim užitekorn izpraznil do dna —

XIX.

Ugnan.

Eska ni bil človek, ki bi se bil vzdržal boja, če so kje blizu njega padali krepki udarci.

Njegovo mišljenje in hotenje se je seveda začelo nekoliko izpreminjati pod vplivom Kalhlinih nauk in nežnega Mariamninega značaja in bi utegnilo tekorn časa res prinesiti dobre sadove.

Toda pregloboko je bila ugrebena v njegov značaj ljubezen do bojnega hrupa. Že kot otroku mu je planila kri in vrela ob žvenketu jekla. Svojo mladost je preživel v bojih, tistih, ki branijo ljubljani dom pred vsiljivim napadalcem. Zdavnaj se je naučil ljubiti nevarnost zaradi nevarnosti.

In danes je vrhu tega še začutil v srcu bolešno koprnenje, da bi zagrabil za vrat tribuna —

Zato je v trepetu divjega veselja poskušal ost svojega kopja in njegov ročaj, ko je hitel za bojnim hrupom po hodniku, da bi se pridružil ostankom zvestih Germanov.

Niti dvajset jih ni bilo več in nobenega, ki bi ne krvavel iz ene ali več globokih ran. Njihova bela obleka je bila škrlatno pobarvana od krvi, njihovi zlati oklepi so bili obtolčeni, njihove moči so pešale in nobenega upa na rešitev niso imeli, — pa njihov pogum je bil neupogojen in ko je padel mož za možem, so se tovariši strnili v še ožjo vrsto in se borili naprej, z obupnimi udarci in z obrazi proti sovražniku.

Hudo je pritiskal za njimi tribun s svojo izbrano četo, ki so jo podpirali številni, manj znani gladiatorji. Vsem na čelu je bil izurjeni mečevalec in pogumni borec, edini Hipija mu je bil enak v brezobzirni drznosti. Pa tudi Hirpin, Eumolpus, Lutorij in vsi drugi so si v vestni zvestobi služili svojo plačo in se borili res kot bi bila borba njihov edini posel na svetu.

KDOR UPORABLJA

ZLATOROG MILO

podaljšna trajnost svojega perila.
Glavno zastopstvo in zaloga:

288

R. BUNC in drug, Ljubljana, Celje, Maribor.

Za mali ribnik ob parku bi se že vendar enkrat lahko pobrigalo Olepševalno društvo ali pa občina, da ne bo širil toliko smradu naokoli. Voda se iz zelene preproge močvirnih rastlin sploh ne vidi več, če so že morale ribe poginiti brez koristi, ali ne bi kazalo, da se vsaj voda dovede v to močvirno greznico ter vsaj na ta način nesnaga zajezi in odplavi, ako se zdi temeljito očiščenje preveč in predrago.

Tečaj za praktične zdravnike. Vseučiliški profesor dr. N. Jagič je po naročilu medicinske fakultete na Dunaju naprosil vodstvo tukajšnje bolnice, da opozori vse gg. zdravnike mariborskega okoliša na nadaljevalni tečaj za praktične zdravnike s prikloplitvijo seminarov vaj od 9. do 13. oktobra 1922. Tečaj se vrši od 25. sept. do 8. oktobra 1922 na dunajski medicinski fakulteti ter je brezplačen, le vpisnina znaša za Jugoslovane 15 tisoč nem. a. kron. Kdor se ga hoče udeležiti, naj pisмено naznani svoje ime in naslov na: «Sekretar dr. A. Kronfeld, Wien IX., Porzellangasse 22» in sporoči svoje morebitne želje glede stanovanja. Natančen program je vsem gg. zdravnikom na razpolago v vpogled pri vodstvu mariborske bolnice.

Iz krščansko-socialne delavske organizacije v Mariboru. V petek, dne 21. t. m., ob 8. uri zvečer, se vrši v dvorani JSZ, Splavarska ulica št. 4, redni občni zbor Krekove posojilnice v Mariboru. — V nedeljo, dne 23. t. m., popoldne ob 5. uri, redni mesečni shod JSZ. — V petek, dne 28. t. m., ob 8. uri zvečer, se vrši delavski shod, na katerem bo med drugim poročal tudi tajnik JSZ iz Ljubljane o reorganizaciji JSZ. — Krščansko-socialno delavstvo se vabi k obilni udeležbi na vseh prireditvah.

Člani in članice I. delavskega konzumnega društva se opozarjajo, da sta prodajalni v Mariboru, Slovenska ulica 15 in v Studencih, Aleksandrova ulica 17, zopet založeni z vsemi potrebščinami. V zalogi je najboljšje blago in po najnižji ceni. Poslužite se ugodne prilike in držite se gesla: Svoji k svojim!

Izobraževalno društvo v Lajtersbergu ima v nedeljo, dne 23. julija, ob 4. uri popoldne svoj običajni mesečni sestanek v prostorih g. Sarneca ob veliki cesti. Vsi katoliško misleči možje in žene, mladeniči in dekleta, pristopite k našemu društvu! V izobrazbi je vaša rešitev. K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Poselska zveza ima v nedeljo, dne 23. julija, ob četrt na 6. uro popoldne svojo redno mesečno predavanje za članice v dvorani Strokovne zveze. Vse članice k predavanju! Bog živi!

Občni zbor Mariborske gasilske župe, pri kateri je včlanjena pretežna večina požarnih bramb v okraju Maribor, in popoldanska velika veselica se vrši nepreklicno v nedeljo, dne 6. avgusta na Pobrežju pri Mariboru. Vse požarne brambe o mariborskem okraju se opozarjajo, da držijo disciplino in ne prirejajo ta dan nobenih konkurenčnih veselic! Tudi druga p. t. društva se uljudno naprošajo, da pustijo ta dan prost. Stroški so veliki, lorej prosimo tudi primerne priznanja od strani prebivalstva. Natančen spored sledi pozneje. — Požarna bramba na Pobrežju pri Mariboru.

Gg. županom javimo, da morejo dobiti v Cirilovi tiskarni v Mariboru tiskovino na kateri lahko poročajo okr. glavarstvu vsakih 14 dni o stanju kmetijskih kultur. Pola stane 60 par.

Nov vozni red vseh prog v Sloveniji se dobi v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Priporočamo ga osobito gg. turistom, ki izletijo v Savinjske Alpe ali Karavanke.

Dragocenost vsake hiše je lekarnarja Fellerja prijetno dišeči «Elsafliud», najboljšje sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje zob, zobnega mesa, ust, glave itd. Močnejši in boljši, kakor francosko žganje. 3 dvojrate steklenice ali 1 specialno steklenico skup z zamotom in poštnino za 72 kron pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 341, Hrvaško.

V Kamnico!

2-2 370

Pri vsakem vremenu!

Dobrodela veselica požarne brambe v Kamnici se vrši dne 23. julija na vrtu gostilne Šerak. Točila se bo izborna kapljica, mrzla in topla jedila in po ceni. Plešišče. Avto-voznja od Grajskega trga, Glavni trg čez Korosko cesto v Kamnico. Začetek ob pol 3. uri popoldne. Ker je dobiček namenjen za dobrodelne namene, se prosi za obilno udeležbo.

ODBOR.

Kovač

s podkovno in živinozdravniško prakso, absolvent dunajskega podkovnega in živinozdravniškega visokošolskega tečaja, samostalen, izkušen mojster kovaške obrti, želi prevzeti na Slovenskem kovačijo s primernim obratom. Ponudbe in pogoje je nasloviti na:

Josip Tiefengruber
Kruševljan, pošta Gakovo (Bačka).

Gumijevе cevi

in gumijevе plašče ali zračnice za bicikle prodaja po ceni R. Vračko, trgovec, Ptuj, 2-2 311

SENO

slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja — OSET ANDREJ, MARIBOR Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 1-323

Za zgradbo hiš

se prodaja: votla cementna opeka, cementna strešna opeka, masa za Heraklith-stene, gipsove dile in prvovrstni slovenski cement marke »Split« v vsaki množini pri »Hitzoxid«, Maribor, Vetrinjska ulica 30, Telefon 212. 2-3 315

Franc Pinter, Krčevina

št. 186 pri Treh ribnikih, Maribor, izboren učitelj za poučevanje na citrah, ima na razpolago še nekaj ur. Cena za poučevanje zelo nizka. 1-2 321

AMERIKANSKI SINGER

šivalni stroji dobijo se edino v naši lastni novi trgovini
Maribor, Šolska ulica št. 2

kakor tudi:

Singer olje Singer sukanec
Singer igle Singer nadomest. deli
šivalni stroji za rodbinsko rabo in obrtniške svrhe.

Prodaja na mesečno odplačilo (24 mesecev).

Lastna mehanična delavnica za popravila vseh sistemov šivalnih strojev.

Singer šivalni stroji

Bourne & Co., New York

Maribor, Šolska ulica št. 2. 4-10 306

Brez posebnega obvestila.

Potrta srcom javljamo pretužno vest, da je dne 19. julija t. l. v starosti 51 let po daljši mučni bolezni, katero je prenašala z angeljsko potrpežljivostjo, mirno v Gospodu zaspala gospa

Terezija Lijaunik roj. Švajger

vdova po drju. Lijaniku in posestnica v Ritoznoju pri Slov. Bistrici. Pogreb se je vršil v petek, dne 21. julija t. l. ob 5. uri popoldne v Slov. Bistrici. Drago pokojnico priporočamo v molitev in blag spomin!

RITIZNOJ-SLOV. BISTRICA, dne 21. julija 1922.

Marija Urbanc, roj. Švajger, sestra. Franc Urbanc, nečak.
Julija Vidmar, roj. Urbanc Franca Pernat, roj. Urbanc
Mara Oset, roj. Urbanc Lojzika Janžekovič, roj. Urbanc
Zofika Urbanc, nečakinje.

Pozor!

S tem naznanjam vsem občanom in garniziji, da mi je ravnokar dospela večja množina I. vrstnega črnega dalmatinskega vina, katerega točim v Dalmatinski kleti restavracije »Maribor«, Grajski trg 1, po 36 K 1 in čez ulico za družine pa po Din. 9. Jamčim za pristno kapljico ter se priporočam
Lojze Bratož, gostilničar.

Pozor!

Prva mariborska velepražarna za kavo z električnim obratom.

KAREL HABER, MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 39

Telefon int. šte. 149

Brzjavljavi: Haber Maribor

Veletrgovina s kolonijalnim in špecerijskim blagom, moko in deželnimi pridelki.

2-2 582

Velika zaloga sladkorja, soli, petroleja i. t. d.